

ปัญหาการหักลดหย่อนกรณีผู้มีเงินได้อุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา¹

วรัญชลี จารุชาติ²

จากการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการหักลดหย่อนกรณีผู้มีเงินได้อุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาตามประมวลรัษฎากร มาตรา 47(1)(ญ) กำหนดว่า “ลดหย่อนให้สำหรับค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้คนละสามหมื่นบาท โดยบุคคลดังกล่าวต้องมีอายุหกสิบปีขึ้นไป มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ และอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด” ประกอบกับประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 136) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ ข้อ 1(1) กำหนดว่า “ให้หักลดหย่อนได้คนละ 30,000 บาท สำหรับบิดามารดาที่มีอายุหกสิบปีขึ้นไป และอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ แต่มิให้หักลดหย่อนสำหรับบิดามารดาดังกล่าวที่มีเงินได้พึงประเมินในปีภาษีที่ขอหักลดหย่อนเกิน 30,000 บาทขึ้นไป” พบว่า กฎหมายเกี่ยวกับการหักลดหย่อนภาษีดังกล่าวได้ถูกตราขึ้นมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2547 โดยเจตนารมณ์ของมาตรานี้ คือ เพื่อบรรเทาภาระภาษีแก่ผู้เสียภาษีและส่งเสริมให้บุตรซึ่งเป็นผู้เสียภาษีเกิดความรับผิดชอบในการอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา

อย่างไรก็ตาม เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งใช้ระบบเครดิตภาษีสำหรับผู้อยู่ในอุปการะ (Other Dependent Credit: ODC) แห่ง Internal Revenue Code of 1986 และของประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นการหักลดหย่อนภาษีสำหรับผู้อยู่ในอุปการะแห่ง Income Tax Act (Act No. 33 of 1965) ประกอบกับศึกษาความหมาย ความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบว่าในทางปฏิบัติกฎหมายการหักลดหย่อนกรณีผู้มีเงินได้อุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของประเทศไทยยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะตอบสนองต่อภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริง ทั้งนี้ยังพบข้อจำกัดสำคัญเกี่ยวกับการหักลดหย่อนดังกล่าวที่ไม่ได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับอัตราเงินเฟ้อหรือสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ส่งผลให้

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาการหักลดหย่อนกรณีผู้มีเงินได้อุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สังจวัฒน์ เรืองกาญจน์กุล และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ อรรณพ พจนานรัตน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สลิล สิริพิฑูร

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้เสียภาษีจำนวนมากไม่สามารถใช้สิทธิหักลดหย่อนดังกล่าวได้ แม้จะเป็นผู้ที่อุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาอย่างแท้จริง

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า การหักลดหย่อนกรณีผู้มีเงินได้อุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา ยังมีปัญหาอยู่หลายประการ ดังนี้

ประการแรกคือ ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดค่าลดหย่อนบิดามารดา ซึ่งตามประมวลรัษฎากร มาตรา 47(1)(ญ) ประกอบกับประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 136) ข้อ 1(1) กำหนดว่า “เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษี ลดหย่อนให้สำหรับค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของผู้มีเงินได้ รวมทั้ง บิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้คนละสามหมื่นบาท” จะเห็นได้ว่ามาตรการดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อบรรเทาภาระภาษีแก่บุตรซึ่งเป็นผู้เสียภาษี³ ถือเป็นหนึ่งในแนวทางที่ภาครัฐใช้เพื่อ ส่งเสริมให้บุตรมีส่วนร่วมในการอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาและลดภาระของรัฐในการจัดสวัสดิการ⁴ แต่ การกำหนดค่าลดหย่อนภาษีไว้เพียง 30,000 บาทนั้นยังคงเป็นระดับที่ต่ำเมื่อเทียบกับบริบททางเศรษฐกิจ และสังคมในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอัตราเงินได้ที่ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้มูลค่าที่แท้จริงของ เงินลดลง ขณะที่ค่าครองชีพกลับเพิ่มสูงขึ้น ต้นทุนในการอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาจึงเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ส่งผลให้การคงค่าลดหย่อนในระดับ 30,000 บาทเท่าเดิมภายใต้สภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน ไม่สอดคล้องกับภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงของการอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา

เมื่อได้ศึกษากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งใช้ระบบเครดิตภาษีสำหรับผู้อยู่ในอุปการะ พบว่า สามารถขอเครดิตภาษีได้คนละ 500 ดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 16,800 บาทต่อคน) หากเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา 152(d) โดยการเครดิตภาษีถือเป็นอีกรูปแบบหนึ่งสำหรับการบรรเทาภาระ ทางภาษีของรัฐ ซึ่งจะถูกนำไปหักออกจากภาษีที่ต้องจ่ายโดยตรง ทำให้ผู้เสียภาษีทุกคนที่มีภาระดูแลผู้อยู่ใน อุปการะได้รับประโยชน์ในอัตราเดียวกัน และประเทศญี่ปุ่นซึ่งใช้ระบบหักลดหย่อนภาษีสำหรับผู้อยู่ใน อุปการะเช่นเดียวกับประเทศไทย แต่กำหนดจำนวนเงินลดหย่อนที่สูงกว่า และยังให้สิทธิลดหย่อนเพิ่มเติม เมื่อบิดามารดา มีอายุมากขึ้น โดยกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายภาษีเงินได้ (Income Tax Act)

³ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่) พ.ศ., ส.ส., สมัยสามัญนิติบัญญัติครั้งที่ 28, รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร, ปีที่ 4, ชุดที่ 21 (10 พฤศจิกายน 2547): ส.ส. 74, <https://dl.parliament.go.th/backoffice/viewer2300/web/previewer.php>.

⁴ ศันสนีย์ จันทร์อานุกาพ, “ค่าลดหย่อนภาษีกตัญญู : ความสัมพันธ์เชิงการแลกเปลี่ยนระหว่าง บิดามารดาสูงอายุกับบุตร,” วารสารปริชาติ 18, ฉบับที่ 1 (เมษายน – กันยายน 2548): 74.

มาตรา 84 สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของมาตรการบรรเทาภาระทางภาษี ที่ช่วยให้ผู้เสียภาษีสามารถแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการอุปการะเลี้ยงดูผู้อยู่ในอุปการะได้ดียิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม หากประเทศไทยยังคงกำหนดจำนวนค่าลดหย่อนในระดับต่ำเช่นนี้ จะไม่เพียงส่งผลให้มาตรการทางภาษีขาดประสิทธิภาพในการบรรเทาภาระภาษีแก่ผู้เสียภาษีเท่านั้น แต่ยังลดทอนแรงจูงใจของผู้เสียภาษีในการอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาในระยะยาว นอกจากนี้การสนับสนุนผ่านมาตรการภาษีที่ไม่เพียงพออาจส่งผลให้ภาครัฐต้องแบกรับภาระด้านงบประมาณสวัสดิการเพิ่มขึ้นในอนาคต อันเป็นผลมาจากการที่ผู้เสียภาษีไม่สามารถอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาได้อย่างเหมาะสม

ประการที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดอายุของบิดามารดา ซึ่งตามประมวลรัษฎากร มาตรา 47(1)(ญ) ประกอบกับประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 136) ข้อ 1(1) กำหนดว่า “ลดหย่อนให้สำหรับค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้คนละสามหมื่นบาทโดยบุคคลดังกล่าวต้องมีอายุหกสิบปีขึ้นไป” จากกฎหมายดังกล่าวจะเห็นว่า บุตรสามารถหักลดหย่อนภาษีได้ต่อเมื่อบิดามารดามีอายุหกสิบปีขึ้นไป แม้กฎหมายจะมีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546⁵ แต่ในทางปฏิบัติกลับกลายเป็นข้อจำกัดสำคัญที่อาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการบรรเทาภาระภาษีและไม่สอดคล้องกับบริบททางสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะในทางปฏิบัติพบว่า บิดามารดาที่มีอายุต่ำกว่า 60 ปีจำนวนมากมีความจำเป็นต้องได้รับอุปการะเลี้ยงดูจากบุตรเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นด้วยเหตุผลด้านสุขภาพ การว่างงาน หรือพิการตั้งแต่อายุยังไม่ถึง 60 ปีบริบูรณ์ ทำให้บิดามารดาขาดรายได้และต้องพึ่งพานบุตรในการดำรงชีพ ส่งผลให้บุตรซึ่งเป็นผู้เสียภาษีต้องแบกรับภาระในการอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาแต่กลับไม่สามารถใช้สิทธิหักลดหย่อนได้เช่นเดียวกับผู้เสียภาษีที่มีบิดามารดาอายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งที่ภาระค่าใช้จ่ายในการอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดานั้นเกิดขึ้นจริง

จากการศึกษากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า การเครดิตภาษีสำหรับผู้อยู่ในอุปการะไม่มีการกำหนดอายุขั้นต่ำของบิดามารดา⁶ เช่นเดียวกับกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นซึ่งกำหนดเงื่อนไข

⁵ วนิดา อินทรอำนวย, “บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร(ฉบับที่ 45) พ.ศ.2560,” รัฐสภา, ค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2568, https://cdc.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=2184&filename=index, 112-113.

⁶ “Understanding the credit for other dependent,” IRS, accessed March 17, 2025, <https://www.irs.gov/newsroom/understanding-the-credit-for-other-dependents>.

การหักลดหย่อนภาษีสำหรับผู้อยู่ในอุปการะโดยไม่ระบุอายุขั้นต่ำของบิดามารดาเช่นกัน⁷ จึงสะท้อนให้เห็นถึงความยืดหยุ่นของมาตรการทางภาษีที่ให้ความสำคัญกับภาระในการอุปการะเลี้ยงดูซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ตลอดช่วงชีวิตของบิดามารดา แต่ประเทศไทยยังคงใช้เงื่อนไขอายุของบิดามารดาที่ 60 ปีขึ้นไปในการใช้สิทธิหักลดหย่อน จึงก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ทางภาษี และไม่สามารถบรรเทาภาระภาษีของผู้เสียภาษีได้อย่างแท้จริง

ประการที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดอัตราเงินได้พึงประเมินของบิดามารดา ซึ่งตามประมวลรัษฎากร มาตรา 47(1)(ญ) ประกอบกับประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 136) ข้อ 1(1) กำหนดว่า “ให้หักลดหย่อนได้คนละ 30,000 บาท สำหรับบิดามารดาที่มีอายุหกสิบปีขึ้นไป และอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ แต่มิให้หักลดหย่อนสำหรับบิดามารดาดังกล่าวที่มีเงินได้พึงประเมินในปีภาษีที่ขอหักลดหย่อนเกิน 30,000 บาทขึ้นไป” โดยกฎหมายดังกล่าวถูกตราขึ้นมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2547 และในปัจจุบันพบว่าค่าครองชีพได้ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้นจากอดีตหลายเท่าตัว สอดคล้องกับแนวคิดดัชนีราคาผู้บริโภค (CPI) ที่แสดงให้เห็นถึงอัตราเงินเฟ้อที่ขยายตัวอย่างชัดเจนตลอดระยะเวลากว่า 20 ปีที่ผ่านมา ส่งผลโดยตรงต่อค่าครองชีพและค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตประจำวัน⁸ ทำให้ในทางปฏิบัติบิดามารดาที่แม้จะมีเงินได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพแต่เกินอัตราดังกล่าวเพียงเล็กน้อยก็จะไม่เข้าเงื่อนไขสำหรับการใช้สิทธิหักลดหย่อนภาษีของบุตรผู้เสียภาษี ทำให้ผู้เสียภาษีไม่สามารถใช้สิทธิหักลดหย่อนได้ทั้งที่ในความเป็นจริงผู้เสียภาษียังคงต้องแบกรับภาระในการอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา

จากการศึกษากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า แนวทางการกำหนดเงินได้พึงประเมินของผู้ที่อยู่ในอุปการะของการเครดิตภาษีสำหรับผู้อยู่ในอุปการะมิได้กำหนดเป็นค่าตายตัว แต่กรมสรรพากรจะมีการปรับเปลี่ยนเงื่อนไขตามอัตราเงินเฟ้อในแต่ละปี⁹ และประเทศญี่ปุ่นซึ่งมีการปรับปรุงอัตราเงินได้ของผู้ที่อยู่ในอุปการะเพิ่มขึ้นจากอัตราเดิมที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว¹⁰ เพื่อให้สอดคล้องกับค่าครองชีพที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานะเศรษฐกิจ สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาาระบบภาษีให้มีความทันสมัย และ

⁷ “No.1180 Dependent Deduction,” National Tax Agency, April 1, 2020, <https://www.nta.go.jp/taxes/shiraberu/taxanswer/shotoku/1180.htm>.

⁸ ธนกร จาตะวงษ์, “ความรู้เกี่ยวกับดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index : CPI),” กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, ค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2568, http://oopm.rid.go.th/subordinate/opm9/pdf/km/file_2.pdf?ref=varokas.com.

⁹ Internal Revenue Code of 1986, *US Code* 26, § 152(d)(1)(B).

¹⁰ “Summary of the Changes to Year-End Tax Adjustment for Reiwa 2 and How to Fill Out the Dependent Deduction Declaration Form,” OBC 360, May 15, 2025, <https://www.obc.co.jp/360/list/post79>.

สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคปัจจุบัน โดยตระหนักถึงภาระที่แท้จริงของผู้เสียภาษี ในการอุปการะเลี้ยงดูบุคคลที่อยู่ในอุปการะ

ในทางกลับกัน ประเทศไทยยังคงใช้อัตราเงินได้พึงประเมินของบิดามารดาในระดับเดิมมาเป็นระยะเวลานานโดยที่ไม่มีการปรับปรุงให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ จึงกลายเป็นข้อจำกัดสำคัญที่ทำให้ผู้เสียภาษีจำนวนมากไม่สามารถใช้สิทธิหักลดหย่อน บิดามารดาตามกฎหมายได้ ทั้งที่ในความเป็นจริงบิดามารดาอาจมีรายได้เพียงเล็กน้อยและยังไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพอย่างเหมาะสม แต่กลับถูกตัดสิทธิทางภาษีเพียงเพราะมีรายได้เกินเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษี

ดังนั้น เพื่อให้การหักลดหย่อนกรณีผู้มีเงินได้อุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถบรรเทาภาระภาษีแก่ผู้เสียภาษีได้อย่างเหมาะสม ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดค่าลดหย่อนบิดามารดา ผู้ศึกษาเห็นว่า การกำหนดค่าลดหย่อนไว้ที่ 30,000 บาท อาจไม่เพียงพอต่อการบรรเทาภาระภาษีของผู้มีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาในยุคปัจจุบันที่อัตราเงินเฟ้อและค่าครองชีพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การปรับค่าลดหย่อนเพิ่มสูงขึ้นจะช่วยทำให้มาตรการลดหย่อนภาษีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในการบรรเทาภาระทางภาษีของผู้เสียภาษีและสะท้อนค่าใช้จ่ายที่แท้จริงในการดูแลบิดามารดาได้อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งเมื่อบุตรได้รับผลตอบแทนหรือการสนับสนุนที่เพียงพอจากรัฐ ย่อมมีแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตนได้ดีขึ้น อันจะส่งผลให้สถาบันครอบครัวมีความมั่นคงมากขึ้น และช่วยลดภาระของรัฐในการจัดสรรงบประมาณด้านสวัสดิการสังคม จึงสมควรแก้ไขประมวลประมวลรัษฎากรมาตรา 47(1)(ญ) จากเดิมบัญญัติว่า “มาตรา 47 เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 เมื่อได้หักตามมาตรา 42 ทวิ ถึงมาตรา 46 แล้ว เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษี ให้หักลดหย่อนได้อีกดังต่อไปนี้

(1) ลดหย่อนให้สำหรับ

(ญ) ค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ คนละสามหมื่นบาทโดยบุคคลดังกล่าวต้องมีอายุหกสิบปีขึ้นไป มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ และอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด”

แก้ไขเป็น มาตรา 47 “ เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 เมื่อได้หักตามมาตรา 42 ทวิถึงมาตรา 46 แล้ว เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษี ให้หักลดหย่อนได้อีก ดังต่อไปนี้

(1) ลดหย่อนให้สำหรับ

(ญ) ค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ คนละห้าหมื่นบาทโดยบุคคลดังกล่าวต้องมีอายุหกสิบปีขึ้นไป มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ และอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด”

รวมทั้งแก้ไขประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 136) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ ตามมาตรา 47(1)(ญ) แห่งประมวลรัษฎากร ข้อ 1(1) จากเดิมบัญญัติว่า

ข้อ 1 “การหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ ตามมาตรา 47(1)(ญ) แห่งประมวลรัษฎากร ให้หักลดหย่อนได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขดังนี้

(1) ให้หักลดหย่อนได้คนละ 30,000 บาท สำหรับบิดามารดาที่มีอายุหกสิบปีขึ้นไป และอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ แต่มิให้หักลดหย่อนสำหรับบิดามารดาดังกล่าวที่มีเงินได้พึงประเมินในปีภาษีที่ขอหักลดหย่อนเกิน 30,000 บาทขึ้นไป”

แก้ไขเป็น ข้อ 1 “การหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ ตามมาตรา 47(1)(ญ) แห่งประมวลรัษฎากร ให้หักลดหย่อนได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขดังนี้

(1) ให้หักลดหย่อนได้คนละ 50,000 บาท สำหรับบิดามารดาที่อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ แต่มิให้เครดิตภาษีสำหรับบิดามารดาดังกล่าวที่มีเงินได้ พึงประเมินในปีภาษีที่ขอเครดิตภาษีเกิน 30,000 บาทขึ้นไป”

2. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดอายุของบิดามารดา ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรเพิ่มเติมเงื่อนไขในกรณีบิดามารดาที่มีความพิการทางร่างกายหรือจิตใจ เนื่องจากเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการสะท้อนภาระในการอุปการะเลี้ยงดูที่เกิดขึ้นจริงตามความจำเป็นเฉพาะรายกรณี โดยเปิดโอกาสให้ผู้เสียภาษีซึ่งต้องอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาที่มีความพิการทางร่างกายหรือจิตใจสามารถใช้สิทธิหักลดหย่อนได้ตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น แม้บิดามารดาอายุยังไม่ถึง 60 ปีขึ้นไปก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งบรรเทาภาระภาษีให้แก่บุตรผู้เสียภาษีที่มีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร มาตรา 47(1)(ญ) จากเดิมบัญญัติว่า “มาตรา 47 เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 เมื่อได้หักตามมาตรา 42 ทวิ ถึงมาตรา 46 แล้ว เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษี ให้หักลดหย่อนได้อีก ดังต่อไปนี้

(1) ลดหย่อนให้สำหรับ

(ญ) ค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ คนละสามหมื่นบาทโดยบุคคลดังกล่าวต้องมีอายุหกสิบปีขึ้นไป มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ และอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด”

แก้ไขเป็น มาตรา 47 “ เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 เมื่อได้หักตามมาตรา 42 ทวิถึงมาตรา 46 แล้ว เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษี ให้หักลดหย่อนได้อีก ดังต่อไปนี้

(1) ลดหย่อนให้สำหรับ

(ญ) ค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ คนละห้าหมื่นบาทโดยบุคคลดังกล่าวต้องมีอายุหกสิบปีขึ้นไป หรือมีความพิการทางร่างกายหรือจิตใจ มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ และอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด”

รวมทั้งแก้ไขเพิ่มเติมประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 136) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ ตามมาตรา 47(1)(ญ) แห่งประมวลรัษฎากร ข้อ 1(1) จากเดิมบัญญัติว่า

ข้อ 1 “การหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ ตามมาตรา 47(1)(ญ) แห่งประมวลรัษฎากร ให้หักลดหย่อนได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขดังนี้

(1) ให้หักลดหย่อนได้คนละ 30,000 บาท สำหรับบิดามารดาที่มีอายุหกสิบปีขึ้นไป และอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ แต่มิให้หักลดหย่อนสำหรับบิดามารดาดังกล่าวที่มีเงินได้พึงประเมินในปีภาษีที่ขอหักลดหย่อนเกิน 30,000 บาทขึ้นไป”

แก้ไขเป็น ข้อ 1 “การหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ ตามมาตรา 47(1)(ญ) แห่งประมวลรัษฎากร ให้หักลดหย่อนได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขดังนี้

(1) ให้หักลดหย่อนได้คนละ 50,000 บาท สำหรับบิดามารดาที่มีอายุหกสิบปีขึ้นไป หรือบิดามารดาที่มีความพิการทางร่างกายหรือจิตใจ และอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ แต่มิให้หักลดหย่อนสำหรับบิดามารดาดังกล่าวที่มีเงินได้พึงประเมินในปีภาษีที่ขอหักลดหย่อนเกิน 30,000 บาทขึ้นไป”

3. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดอัตราเงินได้พึงประเมินของบิดามารดา ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรปรับเปลี่ยนอัตราเงินได้พึงประเมินของบิดามารดาให้สูงขึ้นตามอัตราเงินเพื่อและค่าครองชีพในปัจจุบัน เพื่อสะท้อนถึง

ความเป็นจริงของค่าใช้จ่ายขั้นต่ำที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของบิดามารดามากขึ้น และส่งผลให้ผู้เสียภาษีสามารถนำค่าใช้จ่ายในการอุปการะเลี้ยงดูมาหักลดหย่อนภาษีได้อย่างเป็นธรรม จึงสมควรแก้ไขประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 136) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ ตามมาตรา 47(1)(ญ) แห่งประมวลรัษฎากร ข้อ 1(1) จากเดิมบัญญัติว่า

ข้อ 1 “การหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ ตามมาตรา 47(1)(ญ) แห่งประมวลรัษฎากร ให้หักลดหย่อนได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขดังนี้

(1) ให้หักลดหย่อนได้คนละ 30,000 บาท สำหรับบิดามารดาที่มีอายุหกสิบปีขึ้นไป และอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ แต่มิให้หักลดหย่อนสำหรับบิดามารดาดังกล่าวที่มีเงินได้พึงประเมินในปีภาษีที่ขอหักลดหย่อนเกิน 30,000 บาทขึ้นไป”

แก้ไขเป็น ข้อ 1 “การหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ ตามมาตรา 47(1)(ญ) แห่งประมวลรัษฎากร ให้หักลดหย่อนได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขดังนี้

(1) ให้หักลดหย่อนได้คนละ 50,000 บาท สำหรับบิดามารดาที่มีอายุหกสิบปีขึ้นไป หรือบิดามารดาที่มีความพิการทางร่างกายหรือจิตใจ และอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ แต่มิให้หักลดหย่อนสำหรับบิดามารดาดังกล่าวที่มีเงินได้พึงประเมินในปีภาษีที่ขอหักลดหย่อนเกิน 60,000 บาทขึ้นไป”

เอกสารอ้างอิง

- ธนกร จาตะวงษ์. “ความรู้เกี่ยวกับดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index : CPI).” กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2568, http://oopm.rid.go.th/subordinate/opm9/pdf/km/file_2.pdf?ref=varokas.com.
- ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่) พ.ศ., ส.ส., สมัยสามัญนิติบัญญัติครั้งที่ 28. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ปีที่ 4. ชุดที่ 21 (10 พฤศจิกายน 2547): ส.ส. 74, <https://dl.parliament.go.th/backoffice/viewer2300/web/previewer.php>.
- วนิดา อินทรอำนวย. “บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร(ฉบับที่ 45) พ.ศ.2560.” รัฐสภา. ค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2568. https://cdc.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=2184&filename=index.
- สันติชัย จันทร์อานุกาพ, “คำลดหย่อนภาษีก็สำคัญ: ความสัมพันธ์เชิงการแลกเปลี่ยนระหว่าง บิดามารดา สูงอายุกับบุตร,” *วารสารปริชาติ* 18, ฉบับที่ 1 (เมษายน – กันยายน 2548): 74.
- IRS. “Clarify Whether Dependents Are Required to Have Taxpayer Identification Numbers for Purposes of the Credit for Other Dependents.” accessed March 17, 2025. https://www.taxpayeradvocate.irs.gov/wpcontent/uploads/2024/01/ARC23_PurpleBook_08_MiscRecs_57.pdf.
- National Tax Agency. “No.1180 Dependent Deduction.” April 1, 2020, <https://www.nta.go.jp/taxes/shiraberu/taxanswer/shotoku/1180.htm>.
- OBC 360. “Summary of the Changes to Year-End Tax Adjustment for Reiwa 2 and How to Fill Out the Dependent Deduction Declaration Form.” May 15, 2025. <https://www.obc.co.jp/360/list/post79>.